

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Etuuksien aamunkoitto

Ensimmäiset joukkoliikenteen etuudet Tilkanmäessä 1958

- Raitiovaunu pysäytti muun liikenteen siirtyessään ajoradan keskeltä ajoradan reunaan.
- Tilkanmäen raitiovaunuvalojen laitteet liikennesuunnitteluosaston hallintaan 23.12. 1970

Pääkaupunkiseudun joukkoliikennekokeilu 1974

- Mannerheimintien liikennevalot 3 viikkoa raitiovaunujen vihreässä aallossa ja 3 viikkoa bussien vihreässä aallossa
- Raitiovaunut nopeutuivat 10% (1...2 min),
- Bussit nopeutuivat 10% (30...60 s)
- Henkilöautot hidastuivat enemmän ratikka-aallossa kuin bussiaallossa
- Ratikka-aalto hidasti kaikkia matkustajia 7% mutta bussiaalto nopeutti 4%

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Suunnannottoja ja kokeiluja

Joukkoliikenteen vihreitä aaltoja

- Mannerheimintie, Hämeentie, Runeberginkatu, Porkkalankatu
- Käyttö pääasiassa vain ruuhka-aikoina
- Paikoitellen nopeuttivat selvästi busseja ja ratikoita
- Etuudet säilyivät vain tietyissä kohteissa, jossa vihreä aalto katkaistava

Ilmaisintoimiset etuudet (*"pyyntösuosinta"*) 1975

- Toteutettiin vain raitiovaunuille
- Kelkkailmaisoin, lähestymiskytkin - **600V - turvallisuus**
- Vaihdeilmaisoin

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Kelkkailmaisimet vakiintuvat

- **Sturenkatu/Helsinginkatu 1977 - ratikat - Siemens ohjelmoi**
 - Raitiovaunu nopeutui 12...24 sekuntia (70%)
 - Risteävä liikenne hidastui 6.5 s päivällä erillisohjauksessa, iltaruuhkan aikana kytketyssä ohjauksessa ei vaikutuksia.

- **Eteläranta / E.Makasiininkatu 1978 - ratikat - oma ohjelmointi**
 - Maksimiviivytys väheni 41s → 17s, keskimäärin 20s → 3s

- **Lisää ilmaisintoimisia etuuksia ratikoille**
 - Mäkelänkatu / Radanrakentajankatu, Munkkiniemenaukio, Aleksis
 - Kustannukset 30 000 mk/kohde - vaikea saada rahoitusta, kunnes liikennelaitos ryhtyi myös kustantamaan laitteita

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Kiinteät etuudet eivät kelpaa

BUS-TRANSYT /5 (Road Research Laboratory, UK)

 Optimointiohjelma - koko liikenteen matka-aikojen minimointi

 Mannerheimintie - ratikat nopeutuivat 9 s...73 s

 Mannerheimintie - bussit nopeutuivat 40 s ...68 s

 Hämeentie - ratikat nopeutuivat 10 s ... 33 s

 Hämeentie - bussit nopeutuivat 7 s ... 70 s

 Runeberginkatu - hidastumista ja nopeatumista:

 Joukkoliikennettä ei saa nopeutettua, jos pysäkit eri risteysväleillä

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Uusia ilmaisimia

Bussien pitkäsilmukat 1982 - 1985

- Idea Tukholmasta
- Pitkä 10 x 2.5 induktiosilmukka havaitsee isokokoisen ja matalan auton
- Esikaupunkialueilla, koska nopeus yli 20 km/h
- Toiminta epävarma - laitteiden herkkyyden säätö epästabiilia
- Ei ryhdytty laajentamaan Helsingissä - **nykyään toimiva (TETRA-BUS)**

Tilanne 1.9.1985 (uusi ratikan lähestymiskytkin)

- Ratikkaetuuksia: 16 risteystä (65 ilmaisinta), rakenteilla 11, suunnitteilla 7
- Bussietuuksia: 3 risteystä (6 ilmaisinta), rakenteilla 8, suunnitteilla 9
- Ratikka 3B/3T: saavutettavissa 3.5 min säästö ⇒ 1.4 Mmk / vuosi
- Bussi 18: pysäkki- ja valosäädöin pois 1 ruuhkavuoro ⇒ 1.2 Mmk / vuosi

Vaikutukset

- Ratikkaviivytykset vähenevät 65-75%, muun liikenteen haitat keskimäärin vähäisiä ja vaikutus jää hetkelliseksi

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Etuudet kuuluvat liikennevaloihin

Toimenpide-ehdotukset 27.8.1985 (kokeiluvaihe päättynyt)

- Suunnittelun voimavarojen lisäys
- Ilmaisilaitteiden kehittäminen ja huollon tehostaminen
- Vaikutusten seuraaminen
- Rakennusvirasto (*Patakangas*): etuudet kuuluvat liikennevaloihin

Kaupunkisuunnittelulautakunta 17.10.1985

- Kslk kehotti jatkamaan joukkoliikenteen etuuksien toteuttamista (äänin 5-3)
- Khs myönsi 12.2.1986 tarkoitukseen määrärahan 3.8 Mmk

Tilanne 1.6.1989

- Ratikkaetuuksia: 54 risteystä (258 ilmaisinta)
- Bussietuuksia: 11 risteystä (20 ilmaisinta)

Kaupunkisuunnittelulautakunta 29.6.1989

- Etuuksien toteuttamista jatkettava, *aina kun tehdään liikennejärjestelyt*
- Uusia ilmaisintyyppisiä tutkittava, erityisesti busseille

Helsingin joukkoliikenne-etuudet Kohti uusia työvälineitä

Liikennelaitos/Tietokeskus

Lissu -yleissuunnitelma 1991

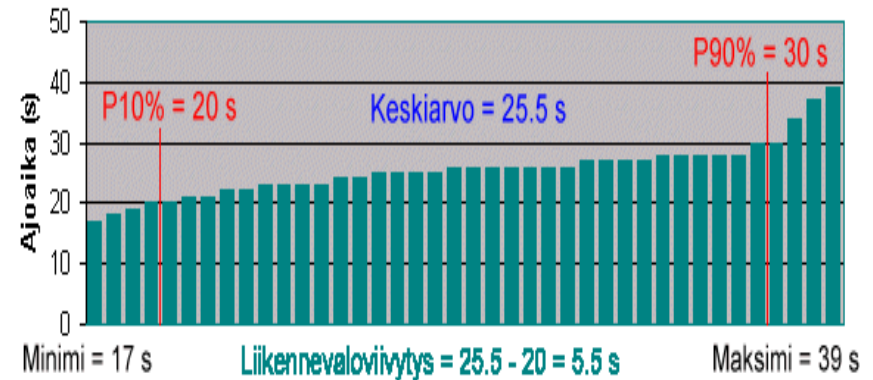
- 45 sivua paperia + liitteet
- Ei mitään konkreettisia tuloksia
- Opetus: *Ei kehitetä itse laitteita*

Liikennevalojen seuranta

HELPSI 1992

- Valmiiden tuotteiden käyttö
- Ohjelmointi toimistoympäristöstä
- Työn tuottavuuden nousu
- Esimerkiksi etuuksien vaikutusten ajantasainen seuranta
- Yhä ainutlaatuinen maailmassa

Pyyntö- ja kuittausilmaisimen välisen ajoajan jakautuma

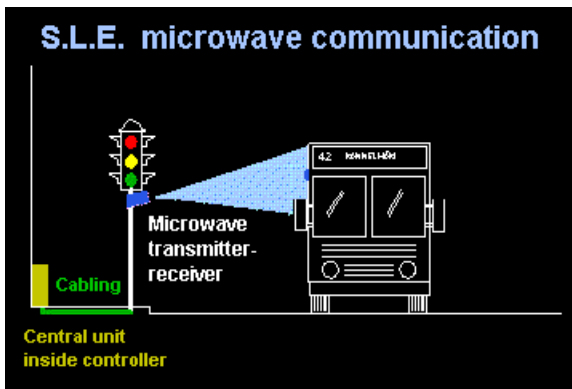

Grp	Approach	Started	JT	Vol	Min	F10	Avr	F90	Max	Err/Fast/Slow
3	Munkkiniemeen L4		33	79	24	30	35	48	60	0 0 0
4	Katajanokalle L4			80	9	12	17	21	39	0 0 0
4	Katajanokalle L4		19							
3	Munkkiniemeen L4		33							
3	Munkkiniemeen L4		48							
4	Katajanokalle L4		12							

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Etsitään toimivia ilmaisimia

🚌 Ensimmäinen ilmaisinkokeilu 1992 (Valtuuston määrärahalla)

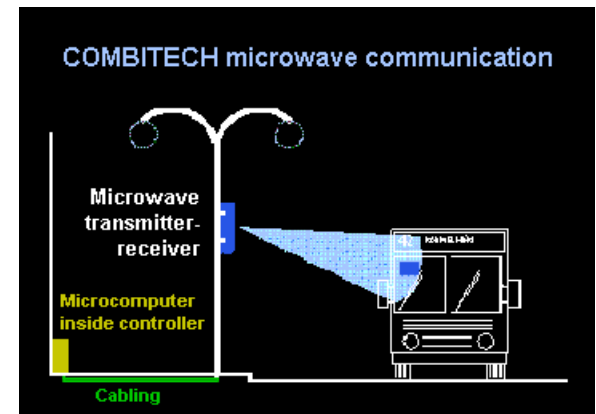
S.L.E - mikroaaltomajakat (INFO-18)

Vantron - Tiris-ajorataan upotettavat sauvat

Siemens - IBIS-tietokone

Traffic-Data - silmukka ajoradassa - antenni bussin alla

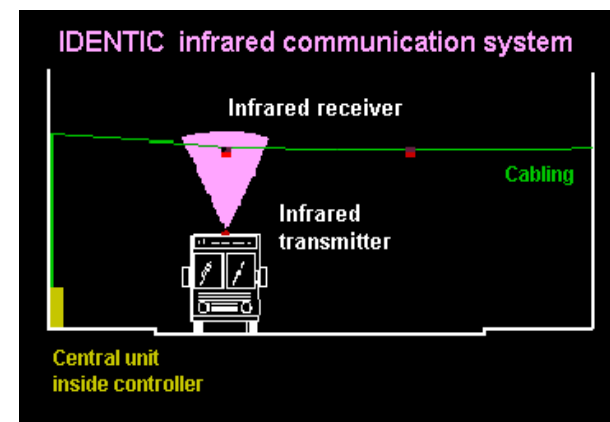
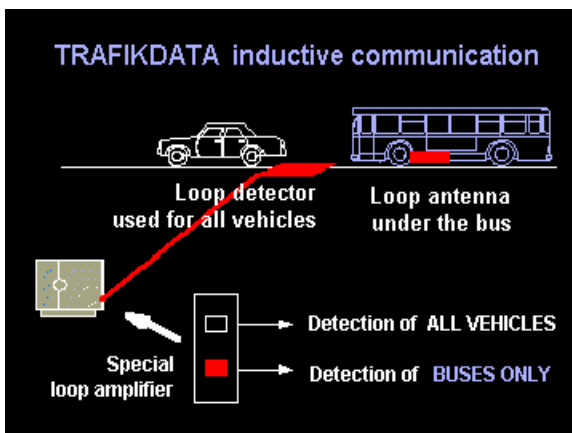
Peek Traffic - Philipsin VETAG/VECOM

Saab Scania - Combitech mikroaaltolaitteisto pylväässä - tunnistin tuulilasissa

BusCom - INIT/Mobile Copilot

Identic - lukija ajoradan yläpuolella - lähetin bussissa - HKL:n tankkausjärjestelmä

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Aika ei vielä ole kypsä

Kokeilun tulokset

- Pylväässä sijaitseva antenniyksikkö on toimii hyvin, jos sille löydetään hyvä paikka. Antennin epätarkka suuntaaminen tuottaa suuria virheitä
- Joustavimmin toimiva laitteisto **Combitech** ei ole valmis tuote, Sen risteyslaite on kallis joskin bussilaitteet ovat edullisia, ei linjatunnusta
- Muut laitteet eivät sovellu käytettäväksi liikennevaloetuksiin
- Ajorataan sijoitettavaan kelaan perustuva **Trafikdata** sopii esikaupunkialueille

Toimenpiteet 1993

- Ei lopullista ratkaisua
- **Trafficdatan** laitteet VarHaan
- Linjalle 18 **SEREL**-laitteet
- **Identic**-laitteet Bulevardille, Sörnäisten rantatielle, Munkkivuoreen yms
- **Jatketaan alan kehityksen seuranta**

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Radioviestintä tulee apuun

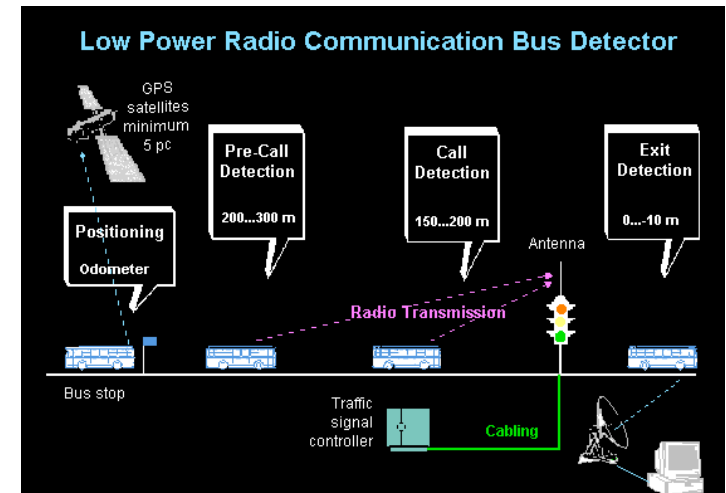
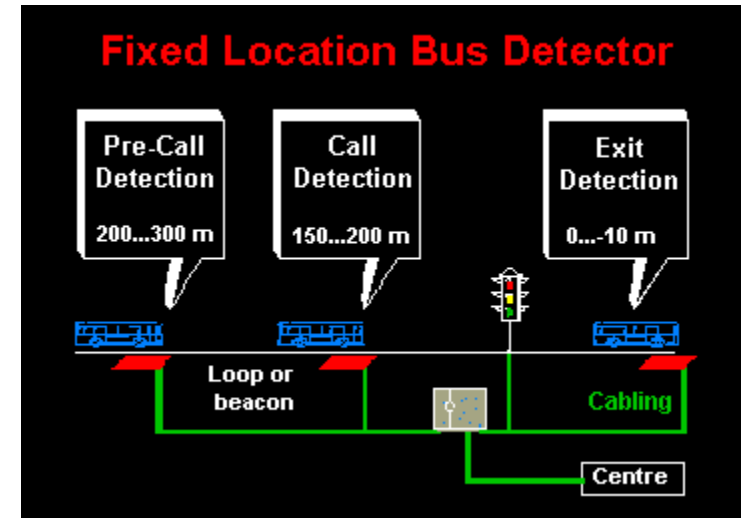

🚌 Toinen ilmaisinkokeilu 1996

- 🚌 Paikkailmaisimet - kaapelointi - lähetin / vastaanotin
- 🚌 Radioviesti-ilmaisimet - tukiasema - radioviestintä
 - 🚌 **INIT** - Kansakoulukatu
 - 🚌 **Dambach** - Koskelantie
 - 🚌 GPS - dGPS -paikantaminen
 - 🚌 Ei kaapelointia
 - 🚌 Integrointi liikennetelematiikkaan

🚌 Radioviestilaitteiden hankintakilpailu 1997

- 🚌 **Thoreb**
- 🚌 **Instrumentointi**
- 🚌 INIT, Peek, Nokia, Siemens

Helsingin joukkoliikenne-etuudet

Lopullinen hankinta - 1997

THOREB (IT-Mobile)

- Toimivia järjestelmiä
1997 Jönköping, Göteborg (osin)
2001 noin 15 -20 kaupunkia
- Testi: toteutui aikatauluissa
- Paikannus: **GPS + oven avaus**
tarkkuus 100 m, 2001: 10 m)
- Liikennevaloetuudet toimivat
- Radiomodemi SATEL
- Alihankinta MITRON (FIN)
- Oma valmistus EI
- Kotimaisuus EI (Ajodata)
- **4 509 000 mk = 0.75 M€**
- ***”Varma hankinta, nopea toteutus, joukkoliikenteen etuuksien toteutuksen laajennus busseille”***

INSTRUMENTOINTI

- Toimivia järjestelmiä
1997 Espoo (ELMI)
2002 Espoo, Tampere (PARAS) 1/2v myöhässä
- Testi: toteutui 2 kk myöhässä
- Paikannus: **dGPS**
tarkkuus 5 m
- Liikennevaloetuudet eivät käytössä
- Radiomodemi ULTRACOM
- Alihankinta SEREL (F)
- Oma valmistus ON
- Kotimaisuus ON
- **4 845 000 mk = 0.8 M€**
- ***”Potentiaalia paremmaksi, vielä keskeneräinen tuote, myöhästymisriski”***